

היבטים בפעילות המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל והרשויות לפיתוח הנגב והגליל

תקציר

רקע

בינואר 2005 החליטה הממשלה על הקמת משרד המשנה לראש הממשלה, כמשרד ייעודי, שייזום בין היתר פרויקטים לפיתוח הנגב והגליל. מטרת המשרד היא להעניק סיוע נקודתי ליישובים בנגב ובגליל וליישובים הנמצאים תחת ההגדרה של פריפריה חברתית כדי לחזק את החוסן החברתי, להגדיל את הצמיחה הכלכלית, להביא לידי צמצום בפערי הזדמנויות ולשפר את איכות החיים ביישובים אלו.

הרשות לפיתוח הנגב והרשות לפיתוח הגליל הן תאגידיים חקוקים (סטטוטוריים) (להלן - הרשויות לפיתוח). השר הממונה עליהן הוא השר לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל (להלן - השר לפיתוח).

נתוני מפתח

40 מיליון ש"ח

התקציב של כל אחת מרשויות הפיתוח לשנת 2017

496 מיליון ש"ח

תקציב המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל לשנת 2017

94

מספר הרשויות המקומיות בגליל

35

מספר הרשויות המקומיות בנגב

פעולות הביקורת

בחודשים אוגוסט 2017 - פברואר 2018 בדק משרד מבקר המדינה היבטים בפעילות המשרד לפיתוח הפריפריה הנגב והגליל (להלן - המשרד לפיתוח) והרשויות לפיתוח ואת יחסי הגומלין ביניהם. הביקורת התמקדה בפעולות שנעשו בנגב ובגליל, אך לא בפריפריה. משרד מבקר המדינה בדק גם את תפקוד הרשויות לפיתוח והמשרד לפיתוח בכל הנוגע למינוי מנכ"ל הרשות לפיתוח הנגב, להעסקת יועצים חיצוניים ולנושאי מינהל וכוח אדם. הביקורת נערכה במשרד לפיתוח וברשויות לפיתוח. בדיקות השלמה נעשו בכמה רשויות מקומיות, ברשות החברות הממשלתיות ובנציבות שירות המדינה.

תמונת המצב העולה מן הביקורת

עצמאות הרשויות לפיתוח וגיוס משאבים ממקורות חיצוניים - הרשויות לפיתוח מתבססות על מסגרות התקציב שהן מקבלות מהמשרד לפיתוח ואינן ממצות דרכים לגיוס משאבים נוספים המוקנות להן בחוק. כפועל יוצא, למרות עצמאותן כרשויות חקוקות המשרד לפיתוח מתייחס אליהן כאל אחד ממחוזותיו ומתערב בפעילויותיהן ובעבודתן השוטפת.

חסמים למיצוי משאבים על ידי הרשויות המקומיות בנגב ובגליל - הרשויות המקומיות אינן ממצות את המשאבים שהמשרד לפיתוח ורשויות הפיתוח מעניקים להן בשל החסמים האלו: היעדר אפשרות להגשה מקוונת של בקשות תמיכה במענה על קולות קוראים; היעדר הנגשה בשפה הערבית; היעדר רשימת תפוצה להפצת הקולות הקוראים; זמן המענה על קול קורא מוגבל ואינו מאפשר לרשויות המקומיות לעמוד בזמני ההגשה והמצאת המסמכים; דרישות המימון התואם (מצי"ג) מרשויות מקומיות במעמד סוציו-אקונומי נמוך; ואיחור בהעברת התשלומים לרשויות המקומיות.

ביצוע פרויקטים - הוחלט להאריך מיזם משותף של המשרד לפיתוח בשנה נוספת אף שבשנה קודמת לא עמדה השותפה למיזם בתנאיו. ברשות לפיתוח הנגב אושר פרויקט אף על פי שעלה ספק בדבר הלימתו ליעדי הרשות, ובפרויקט אחר פעל אחד מעובדי הרשות להכוונת רשות מקומית לתיקון פנייתה כדי לקבל תמיכה גבוהה יותר.

תהליך מינוי מנכ"ל לרשות לפיתוח הנגב ב-2016 - בין חברי הוועדה התעוררה מחלוקת בנוגע לניסיון העבודה של המועמד שנבחר, בניהול מערכת בעלת היקף כספי משמעותי. יצוין כי הוועדה לבדיקת מינויים בחנה ואישרה את המינוי.

העסקת יועצים - ועדות המרכזים ברשויות הפיתוח בחרו בהליך מכרזי שני יועצים לקשרי ממשל ויועצת להעצמה נשית בלי שהוצג לוועדות מסמך המפרט את הצורך הנוגע להעסקתם. לשני היועצים שהועסקו ברשות לפיתוח הגליל היה רקע מקצועי במתן שירות למפלגת השר לפיתוח. כמו כן, הרשויות לפיתוח לא עשו די בכל הנוגע לפיקוח ובקרה על עבודת היועצים.

באוגוסט 2017 נחתמו הסכמים בין המשרד לפיתוח לרשויות לפיתוח שעניינם השמירה על האיזון הנדרש בין עצמאותן לבין הצורך בפיקוח ובקרה עליהן; עם זאת, נמצאו הבדלים מסוימים בנוסחי ההסכמים של המשרד לפיתוח עם שתי הרשויות לפיתוח.

עיקרי המלצות הביקורת

על המשרד לפיתוח לשמור על האיזון הנדרש בין הצורך בשמירה על עצמאות הרשויות לפיתוח לבין הצורך בפיקוח ובקרה עליהן. 💡

על המשרד לפיתוח והרשויות לפיתוח לאתר חסמים העומדים בפני הרשויות המקומיות בנגב ובגליל ולפעול למציאת פתרונות שיגדילו את שיעור מיצוי המשאבים המוקצים לנגב ולגליל. למשל, להקל את הגשת בקשות התמיכה במענה על קולות קוראים, להתאים את זמן המענה על קול קורא למורכבות הפרויקט, להעביר את התשלומים לרשויות המקומיות במועד רלוונטי ולנקוט שיטת מימון פרוגרסיבית כדי לצמצם את הפערים בין הרשויות המקומיות החזקות לחלשות. 💡

על השר לפיתוח ועל יתר השרים לפעול למינוי חברים במינהלות ובמועצות של הרשויות לפיתוח כנדרש בחוק הרשות לפיתוח הנגב, התשנ"א-1991, ובחוק הרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג-1993. 💡

על היועץ המשפטי לממשלה לבחון שינויו של נוהל הגשת בקשות תמיכה באופן שיכלול הצהרה של המבקש בדבר בעלי זיקה בארגון לגוף נותן התמיכה. 💡

על מועצת הרשות לפיתוח הנגב לקבוע מראש אמות מידה ברורות למתן ניקוד למועמדים לתפקידים ברשות ולבחון דרכים לשיפור עבודת ועדות האיתור והמידע הניתן להן. 💡

על ועדת המכרזים ברשויות לפיתוח להקפיד לתעד בפרוטוקולים של ישיבותיה את מהלך הדיון, ובכלל זה להגדיר את הצרכים, את המסגרת התקציבית ולפרט את הנימוקים לאישור מכרז; על הרשויות לשפר את תהליכי העסקת יועצים תוך הקפדה על קבלת דיווח מהימן מהם ותוך פיקוח ובקרה על עבודתם. 💡

סיכום

המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל והרשויות לפיתוח הנגב והגליל הוקמו במטרה להביא לידי פיתוח כלכלי, מדעי וחברתי בנגב ובגליל, ולפעילותם אמורה להיות השפעה מהותית על יישובי הנגב והגליל ותושביהם. על המשרד לפיתוח והרשויות לפיתוח לפעול להסרת חסמים שונים להשתתפות של הרשויות המקומיות בנגב ובגליל בפרויקטים שהמשרד לפיתוח והרשויות לפיתוח יוזמים, כדי להביא לכך שעיקר התקציבים בגין הפרויקטים יופנו לרשויות מקומיות חלשות. בנוסף עליהן לפעול בחיסכון וביעילות וליצור סדרי בקרה ראויים לגבי הפעלת פרויקטים ופעילויות.